

dr Maria Krystyna Szmigel

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej

Mieczysław Sowa

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

Geografia na egzaminie maturalnym w latach 2005–2024

Wprowadzenie

Organizatorzy konferencji *Uczenie się przez całe życie. Ludzie i kompetencje* wśród wielu zagadnień postawili pytanie: *Jak badania międzynarodowe i krajowe wspierają uczenie się przez całe życie?*

Pytają zarówno o doświadczenia, jak i o plany na przyszłość.

Wprowadzanie krajowych egzaminów i oceniania zewnętrznego w Polsce to przełom w diagnostyce edukacyjnej wywołany reformą systemu oświaty. Jak wynika z konferencyjnych doniesień, zainicjowało ono w Polsce szerszy rozwój diagnostyki edukacyjnej oceniania zewnętrznego i wewnętrznego, a także wpłynęło na jej rozwój w zakresie teorii i praktyki. Nowe zagadnienia związane z egzaminami były przez diagnostykę edukacyjną podejmowane z dużym zaangażowaniem, co znajduje odzwierciedlenie w doborze tematyki spotkań konferencyjnych organizowanych w kolejnych latach, a także w dążeniu do zachowania względnej równowagi między diagnozowaniem bliskiego i dalekiego zasięgu (Groenwald, 2014) czy diagnostyką dużą i małą (Niemierko, 2013). Te problemy znajdują odzwierciedlenie w wystąpieniach konferencyjnych oraz towarzyszących im publikacjach dostępnych na stronie www.ptde.pl.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie, jak krajowy egzamin maturalny z geografii zmieniał się w ciągu ćwierćwiecza i jakiej wiedzy na temat osiągnięć absolwentów dostarcza. W tekście nie przywoływano konkretnych ustawowych i ministerialnych rozporządzeń wprowadzających zmiany. Skupiono się na trzech najważniejszych modyfikacjach (formułach egzaminu maturalnego), którym wszystkie egzaminy maturalne podlegały. Przypadają one na lata 2005–2014, 2015–2023, 2023–nadal. Podane granice obowiązujących ram czasowych danej formuły dotyczą zawsze absolwentów danego rocznika kończącego edukację, a więc w pierwszym roku dotyczą absolwentów liceów, a rok później absolwentów techników, ze względu na dłuższy cykl nauki. Absolwenci, dla których egzamin zakończył się niepowodzeniem, mają możliwość zdawania egzaminów przez 5 lat według formuły, w której po raz pierwszy przystąpili do egzaminu. W związku z tym istnieje potrzeba przygotowywania przez lata także arkuszy do obowiązującej w poprzednich latach podstawy programowej.

Najważniejsze pytania, na jakie szukano odpowiedzi, to:

1. Czy system egzaminacyjny udostępnia materiały pozwalające na odtworzenie zmian, jakim podlegał egzamin maturalny z geografii w latach 2005–2024?
2. Czy dokumenty są powszechnie dostępne, a ich struktura umożliwia prowadzenie badań porównawczych?
3. Czy istnieją inne zewnętrzne dokumenty mówiące o egzaminie z geografii?
4. Co wiemy na temat absolwenta wybierającego geografę na egzaminie maturalnym?
5. Jakie kierunki rozwoju egzaminów wydają się wskazane na podstawie dotychczasowych doświadczeń?

Metoda badawcza

Niniejsza praca jest rodzajem badania społecznego przeprowadzonego na podstawie dokumentów. Spośród wielu znaczeń słowa „dokument” przyjęto za Januszem Sztumskim (2005), że „dokument” jest to pisemne świadectwo wydarzeń społecznych, które miały miejsce. Tworzą one tzw. dane zastane, czyli materiały, których cel powstania nie był nigdy celem badawczym, a mimo to korzystają z nich różni badacze. Zgromadzone materiały zostały poddane analizie ilościowej, statystycznej, jakościowej i porównawczej wzbogaconej wiedzą naszego zaangażowania w realizację zadań związanych z rozwojem systemu egzaminacyjnego. W pracy zaprezentowano także kilka przykładów ilustrujących zróżnicowanie wykonania zadań w czterech grupach zdających (kwadrach) różniących się wynikiem. Zastosowanie zadań różniących się mocą różnicującą jest wymagana własnością arkusza egzaminacyjnego, którego wynik ma być wykorzystywany w procedurze rekrutacyjnej na około 170 kierunkach studiów.

Rodzaj materiałów będących przedmiotem analizy

System egzaminacyjny wytwarza kilka rodzajów dokumentów, tj. **komunikaty** (terminy egzaminów, dostosowania na egzaminie, materiały do wykorzystania podczas egzaminów); **informatory** (zakres wymagań egzaminacyjnych, przekładowe zadania, materiały dydaktyczne, w tym materiały filmowe); **materiały egzaminacyjne**: arkusze egzaminacyjne, zasady oceniania, sprawozdania ogólne i przedmiotowe po egzaminach, zestawienia statystyczne wyników według szkół i jednostek terytorialnych (województwo, powiat), interaktywne mapy.

W pracy wykorzystano także materiał zewnętrzny w stosunku do systemu egzaminacyjnego powstały z inicjatywy nauczycieli geografii w 2021 r. Opracowali oni raport pod tytułem *Matura z geografii w latach 2015–2000*, który był wynikiem toczącej się dyskusji nad problemami matury z geografii w środowisku skupiającym zarówno nauczycieli geografii szkół średnich w Polsce, egzaminatorów, jak i dydaktyków geografii związanych z kręgami akademickimi. Stanowi on doniosły wkład, dający informację zwrotną na temat tego, jak oceniają nauczyciele trafność zadań w stosunku do obowiązującego szkolnego programu nauczania geografii. Zespół ukonstytuował się podczas ogólnopolskiej konferencji naukowo-dydaktycznej zorganizowanej

przez Komisję Edukacji Geograficznej Polskiego Towarzystwa Geograficznego w listopadzie 2020 roku. Adresatem tego raportu uczyniono Centralną Komisję Egzaminacyjną w Warszawie.

W bibliografii wymieniono także szereg zbiorów zadań egzaminacyjnych z geografii napisanych przez najbardziej twórczych nauczycieli i egzaminatorów, którzy starali się dostarczyć jak najwięcej ciekawych przykładów zadań do powtórek przed maturą lub do wykorzystania w trakcie procesu dydaktycznego.

I. Z kart historii – nowe oświatowe instytucje w kraju

Koncepcje egzaminów maturalnych opracowano w latach 1994–1999, szkoląc równocześnie kadry w ramach programu Nowa Matura/SMART. Krajowy system egzaminacyjny powstał w 1999 roku. Tworzą go Centralna Komisja Egzaminacyjna z siedzibą w Warszawie i osiem okręgowych komisji egzaminacyjnych z siedzibami w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi, Łomży, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu. Przygotowano *Standardy wymagań egzaminacyjnych* i *Informatory maturalne*. We wrześniu 2001 r. przeprowadzono egzaminy próbne. Po wyborach jesienią 2001 roku decyzją polityczną odroczono wprowadzenie powszechnego nowego egzaminu maturalnego do roku 2005. Przyczyną odroczenia był planowany egzamin z matematyki jako obowiązkowy, którego rezultatów obawiali się nie tylko uczniowie i ich rodziny, ale także nauczyciele. Umożliwiono jednak uczniom rocznika 2001/2002 jako absolwentom w 2002 roku podjęcie decyzji, w jakiej formule egzaminu dojrzałości do niego przystąpią. W wielu szkołach dyrektorzy przeprowadzali egzamin w dwóch formułach (Szmigel, 2002, VIII KDE).

II. Egzamin maturalny z geografii w latach 2005–2014

Pierwszy zewnętrzny egzamin maturalny w całym kraju został przeprowadzony 2005 roku. Standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego z geografii w 2005 roku ustalono w 2003 roku. W tym samym roku opublikowano informatory o egzaminie maturalnym zawierające opis egzaminu, przykłady zadań egzaminacyjnych ilustrujące standardy wymagań egzaminacyjnych oraz przykładowe zasady oceniania egzaminu.

Standardy wymagań egzaminacyjnych, będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego z geografii, obejmowały trzy obszary:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji.

W ramach każdego obszaru opisano wymagania z podstawy programowej. Przedstawiają one: zakres treści nauczania, na podstawie których może być sprawdzany stopień opanowania określonej umiejętności dla poziomu podstawowego i rozszerzonego; rodzaje źródeł informacji do wykorzystywania; typy i rodzaje zadań. Wymagania egzaminacyjne stanowiły osobny dokument przygotowany przez system egzaminacyjny i zatwierdzony przez Radę Ministrów. Opublikowane standardy wymagań egzaminacyjnych były dosłownym przeniesieniem fragmentu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu

z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

Nowy egzamin maturalny zapewnił:

- a. jednolitość zadań i kryteriów oceniania w całym kraju,
- b. porównywalność wyników,
- c. obiektywizm oceniania (kodowane prace maturalne, oceniane przez zewnętrznych egzaminatorów),
- d. rzetelność wyników,
- e. możliwość przyjęcia na uczelnię bez konieczności zdawania egzaminu wstępnego.

Matura nie daje gwarancji automatycznego dostania się na studia. Warunki rekrutacji na daną uczelnię ustala senat tej uczelni. Ustawa o szkolnictwie wyższym zastrzega, że uczelnie nie będą organizować egzaminów wstępnych dublujących maturę. To znaczy, że jeżeli kandydat na studia zdał na maturze egzamin z wymaganego na dany wydział przedmiotu, to jego wynik z egzaminu maturalnego będzie brany pod uwagę w postępowaniu kwalifikacyjnym.

Tak więc w 2005 roku młodzież przystępowała do egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym do pięciu egzaminów (język polski ustny i pisemny, język obcy ustny i pisemny **oraz przedmiot dowolnie wybrany przez zdającego spośród takich jak:** biologia, chemia, fizyka i astronomia, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, matematyka, wiedza o społeczeństwie, wiedza o tańcu). Od roku 2009 rozszerzono tę listę przedmiotów do wyboru o filozofię, informatykę, język łaciński i kulturę antyczną. Każdy z przedmiotów wybieranych przez zdającego mógł być zdawany na poziomie podstawowym lub rozszerzonym. Decyzję o poziomie egzaminu zdający mógł podjąć w trakcie egzaminu. Każdy zdający otrzymywał dwa arkusze i mógł pracować w sumie przez 240 minut. Przez dwa lata zachowano ciągłość numeracji zadań dla obu arkuszy (tab. 1). **Arkusz I** obejmował zadania z poziomu podstawowego (1–38). Czas 120 minut, 100 punktów. **Arkusz II** Poziom rozszerzony – zadania 39–71. Czas 120 minut, 100 punktów. Zdający zdał egzamin z geografii, jeżeli uzyskał minimum 30% punktów na poziomie podstawowym. Od 2007 roku numerowano zadania rozdzielnie w każdym arkuszu. Zmieniła się także suma punktów możliwa do uzyskania na **poziomie podstawowym i rozszerzonym**, ze 100 pkt możliwych do uzyskania za rozwiązanie zadań każdego arkusza w 2005 roku na 50 pkt na każdym z poziomów. Diagnosta wie, jak musi się zmienić skala punktowania zadań przy skracaniu sumarycznej liczby punktów i potrzebie zachowania jak najszerzej trafności zadań do podstawy programowej geografii różnych typów szkół. Z kolei w 2007 i 2008 roku wydłużono czas na rozwiązanie zadań na poziomie rozszerzonym do 150 min i zwiększono długość skali punktowej do 60 pkt. Do egzaminu maturalnego w latach 2005–2014 przystępowali absolwenci liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, liceów zawodowych, liceów uzupełniających, techników i techników uzupełniających (tab. 2).

Tabela 1. Egzamin maturalny z geografii w latach 2005–2007

	Zadania			Czas na rozwiązanie			Suma punktów		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Arkusz I Poziom podstawowy	1–38	1–27	1–30	120	120	120	100	50	50
Arkusz II Poziom rozszerzony	39–71	28–54	1–35	120	120	150	100	50	60

Tabela 2. Liczba zdających geografię na egzaminie maturalnym według poziomów (PP i PR) w latach 2005–2014

Geografia w grupie przedmiotów obowiązkowych do wyboru (poziom podstawowy lub rozszerzony) i grupie przedmiotów dodatkowych (na poziomie rozszerzonym)

Typy szkół, z których absolwenci przystępowali do egzaminu maturalnego z geografii		Zdający geografię ogółem na poziomie PP i PR		Liczba zdających geografię na poziomie rozszerzonym	Średni wynik w %	
		Liczba	W procentach ogółu przystępujących do egzaminu maturalnego		Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
2005	Zdający to przede wszystkim absolwenci: 3-letniego LO 4-letniego LP 4-letniego Tech. 2-letniego LU 2-letniego TU	77 262	25	30 104	55	50
2006		137 046	33	61 671	55	43
2007		152 018	51	42 374	40	55
2008		169 480	38	37 285	46	55
2009		216 494	51	56 288	50	54
2010		83 090	23	34 201	46	49
2011		36 167	23	31 289	43	49
2012		90 683	28	31 503	49	52
2013		70 023	21	30 569	38	47
2014		60 141	20	25 069	45	53

Egzamin z geografii mógł być wybierany nie tylko **jako jeden z przedmiotów do wyboru w części obowiązkowego egzaminu maturalnego, ale także jako przedmiot dodatkowy** (rozwiązywano ten sam arkusz co na poziomie rozszerzonym). Wynik z przedmiotu dodatkowego nie wymagał uzyskania progu zaliczenia punktowego, a jego procentowy wynik mógł pomóc w uzyskaniu szerszego dostępu do wyboru kierunku studiów. Absolwent mógł zdawać w danej sesji egzamin maturalny z jednego, dwóch lub trzech przedmiotów dodatkowych. To uczelnie, poprzez swoje uchwały, samodzielnie decydują, jakich absolwentów według uzyskanych wyników egzaminów chcą przyjąć w mury swoich uczelni.

Do egzaminu z geografii w kraju w roku 2005 jako przedmiotu wybranego w grupie przedmiotów obowiązkowych **przystąpiło 25%**, czyli 77 262, zdających oraz 4% wybrało geografę jako przedmiot dodatkowy (tab. 2). Na poziomie podstawowym zdecydowało się zdawać 60% zdających, pozostali wybrali poziom rozszerzony. Tylko matematyka była częściej wybierana przez maturzystów (28%). W roku 2006 **geografię** jako przedmiot obowiązkowy wybrało **33% zdających**, czyli wybrano go najczęściej spośród przedmiotów obowiązkowych do wyboru. Rok 2006 zapamiętany zostanie ze względu na amnestię, skutkującą tym, że **55 tys.** maturzystów otrzymało dodatkowo świadectwa dojrzałości mimo niezdanego jednego z pięciu maturalnych egzaminów obowiązkowych (Rozporządzenie MEN z dn. 8.09.2006).

W związku ze zmianami rozporządzenia o ocenianiu i egzaminowaniu konieczna stała się aktualizacja odpowiednich zapisów w informatorach. Potrzeba aktualizacji wynikała też z doświadczeń pierwszych edycji egzaminu maturalnego. We wrześniu 2006 roku ukazały się aneksy do informatorów zawierające niezbędne aktualizacje. Zgodnie z tymi aktualizacjami po raz pierwszy przeprowadzono egzamin w 2008 roku. W latach 2007 i 2009 co drugi maturzysta w kraju zdecydował się zdawać geografę na poziomie podstawowym lub rozszerzonym.

Arkusze egzaminacyjne **na poziomie podstawowym** były tworzone na tych samych zasadach także w latach 2006 i 2007. Zasady tworzenia arkuszy **na poziomie rozszerzonym były odmienne od 2007 roku** w związku z wprowadzeniem rozłączności poziomów egzaminów dla zdających.

Tabela 3. Egzamin maturalny z geografii na poziomie rozszerzonym w latach 2007–2014 w liczbach

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zadań	35	36	36	37	36	34	36	34
Liczba decyzji egzaminatora oceniającego zadania (*)	35	36	36	49	47	46	45	44
Czas egzaminu w min	150	150	150	150	150	150	150	150
Suma pkt	60	60	60	60	60	60	60	60

* Część zadań miała formę wiązki zadań, sprawdzających różne umiejętności. Dlatego liczba decyzji egzaminatora jest większa niż liczba numerów zadań.

W 2010 roku zmieniła się struktura egzaminu maturalnego. Do zestawu przedmiotów obowiązkowych na poziomie podstawowym włączono matematykę. Aby uzyskać świadectwo dojrzałości, maturzyści musieli otrzymać co najmniej 30% maksymalnej liczby punktów z pięciu egzaminów, w tym dwóch ustnych (język polski i język obcy) i trzech pisemnych (język polski, język obcy i matematyka). Geografia po raz pierwszy znalazła się w grupie **przedmiotów dodatkowych** (poziom rozszerzony), pozostając najczęściej wybieranym przedmiotem przez maturzystów. W maju 2010 roku do egzaminu z geografii przystąpiło 83 090 osób, co stanowiło ponad 22% ogółu maturzystów (tab. 2).

III. Egzamin maturalny z geografii w formule 2015–2022

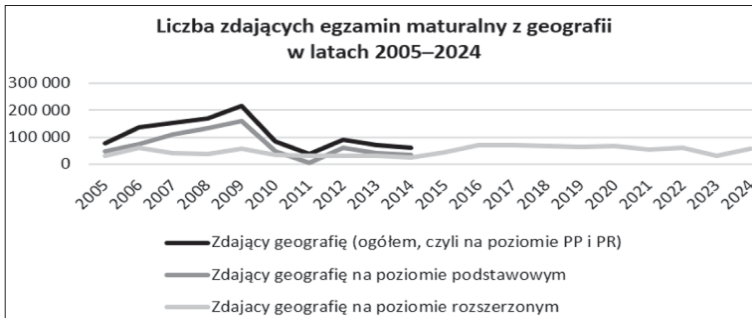
Rok 2015 jest rokiem zmian formuły egzaminu maturalnego, który miał decydujący wpływ na wybór przedmiotu maturalnego. Zdający obowiązkowo przystępował do egzaminu z jednego przedmiotu na poziomie rozszerzonym. Czas egzaminów został wydłużony ze 150 do 180 minut, zwiększyła się liczba zadań, a zdający mógł otrzymać ogółem 60 punktów. Do egzaminu przystąpili po raz pierwszy absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, którzy przygotowywali się do tego egzaminu, realizując *nową podstawę programową*, organizującą w odmienny sposób proces dydaktyczny. Wyboru przedmiotów na poziomie rozszerzonym dokonywali uczniowie na początku drugiej klasy i kontynuowali w klasie trzeciej, po której ukończeniu przystępowali do egzaminu maturalnego.

Wybór profilu kształcenia w szkole ponadgimnazjalnej w istotny sposób determinował wybory przedmiotów egzaminacyjnych, ale nie wykluczał możliwości przystąpienia do egzaminu na poziomie rozszerzonym uczniów, który nie realizowali nauki na poziomie programu rozszerzonego, a samodzielnie się do niego przygotowywali.

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym mogły również odnosić się do wymagań przypisanych do wcześniejszych etapów edukacyjnych, w tym do etapu III (gimnazjum). Arkusze egzaminacyjne w tym okresie wyróżnia czterostronnicowa barwna wkładka, która zawiera materiały źródłowe, w tym: szczegółową mapę w skali co najmniej 1 : 200 000, barwne fotografie form terenu, chmur, krajobrazów, skał, mapy przeglądowe, przekroje geologiczne, wykresy. Materiał ilustracyjny wymagał przeprowadzania podobnej analizy, jakiej uczeń dokonuje, korzystając z atlasów geograficznych, ilustracji w podręczniku szkolnym czy z zasobów internetu.

Tabela 4. Egzamin maturalny z geografii na poziomie rozszerzonym w Formule 2015 oraz Formule 2023

	Formuła 2015							Formuła 2023		
	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba zadań	35	36	36	33	35	30	33	27	31	
Liczba decyzji egzaminatora podczas oceny pracy	48	43	46	41	45	43	41	41	40	
Czas egzaminu w min	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Suma pkt	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Rysunek 1. Liczba zdających egzamin maturalny z geografii z uwzględnieniem poziomu egzaminu

Na wykresie (rys. 1) przedstawiono, jak zmieniała się w Polsce liczba zdających geografję z uwzględnieniem poziomów egzaminów i ich formuł (2005, 2015, 2023). W długim okresie obowiązywania Formuły 2005 (2005–2014) wprowadzono kilka zmian (o których była wcześniej mowa w tekście).

Warto podkreślić, że geografia niezależnie od formuły egzaminu jest jednym z najczęściej wybieranych przedmiotów egzaminacyjnych. Zdarza się, że tylko któryś z przedmiotów zdawany w części obowiązkowej jest częściej zdawany niż geografia na poziomie rozszerzonym. Należy do nich język angielski i matematyka.

Tabela 5. Liczba zdających geografję na poziomie rozszerzonym na egzaminie maturalnym i ich wyniki

Geografia wśród przedmiotów dodatkowych na poziomie rozszerzonym w Formule 2015, czyli Nowej Formule		W procentach ogółu zdających	Liczba zdających geografję na poziomie rozszerzonym według Formuły 2015	Średni wynik w % poziom rozszerzony	
				LO/T	ogółem
2015	Absolwenci LO i technikum oraz absolwenci z lat ubiegłych, którzy dotychczas nie uzyskali świadectwa dojrzałości lub przystąpili ponownie do egzaminu maturalnego w celu podwyższenia wyniku albo uzyskania wyniku z innego przedmiotu	26	45 634	41 (LO)	–
2016		27	71 632	44/32	39
2017		27	71 601	36/23	31
2018		26	66 119	36/23	30
2019		26	65 559	35/27	29
2020		26	68 697	26/13	21
2021		19	52 616	39/24	33
2022		22	60 063	47/32	40

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań CKE na lata 2015–2022.

W 2022 roku, tj. ostatnim roku formuły 2015–2022, do egzaminu z geografii przystępowali absolwenci liceów ogólnokształcących, techników oraz branżowych szkół II stopnia, którzy ukończyli szkołę w 2022 r. Geografia została wybrana jako przedmiot dodatkowy przez 21% absolwentów liceów ogólnokształcących i 24% absolwentów techników. Każdy z uczniów mógł przystąpić dodatkowo do egzaminu z pięciu kolejnych przedmiotów dodatkowych. Wymagania egzaminacyjne jako konsekwencja pandemii i ograniczenia nauki szkolnej w latach poprzednich zmniejszały zakres wymagań podstawy programowej o około 20%.

IV. Egzamin maturalny w Formule 2023

W 2023 r. egzamin maturalny był przeprowadzany w dwóch formułach, tj.

1. w Formule 2023 dla tegorocznych **absolwentów 4-letniego liceum ogólnokształcącego**
2. w Formule 2015 dla tegorocznych **absolwentów 4-letniego technikum, szkoły artystycznej** oraz branżowej szkoły II stopnia.

W 2023 roku do pisemnego egzaminu maturalnego z geografii w Formule 2023 przystąpiło około 32,3 tys. osób. Geografia została wybrana jako przedmiot dodatkowy **przez 22% absolwentów liceów ogólnokształcących**.

Tabela 6. Liczba zdających geografię na poziomie rozszerzonym w latach 2023–2025 i ich wyniki

Geografia na poziomie rozszerzonym w Formule 2023 (przedmiot dodatkowy)		W procentach ogółu zdających	Liczba zdających geografię na poziomie rozszerzonym w Formule 2023	Średni wynik w % poziom rozszerzony	
				LO/T	ogółem
2023	Absolwenci	22	32 263	LO 53	53
2024	4-letniego LO, a w kolejnym roku	23	55 824	LO 46 / T 32	41
2025	także 5-letniego technikum i szkoły branżowej II stopnia	23	62 964	LO 45/ T 29	40

* absolwenci zdający egzamin z geografii w poprzedniej formule (2015) ze względu na dłuższy cykl nauczania w technikach

W roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 egzamin maturalny z geografii został przeprowadzony na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w rozporządzeniu MEiN z dnia 10 czerwca 2022 roku. W strukturze arkusza **zrezygnowano z barwnej wkładki** na rzecz lokalizacji wszystkich źródeł bezpośrednio przy trzonie zadania. Dbając o zachowanie różnorodności źródeł, utrzymano barwną mapę topograficzną i inne przeglądowe mapy, np. fotografie, przekroje geologiczne, wykresy, diagramy. **W roku szkolnym 2024/2025 egzamin maturalny został przeprowadzony na podstawie pełnej podstawy programowej** kształcenia ogólnego dla szkoły ponadpodstawowej (z dnia 30.01.2018 r.). Wydano kolejny nowy informator z zastrzeżeniem, że zawarte zadania nie ilustrują wszystkich wymagań z zakresu geografii określonych w podstawie programowej, a tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić wszechstronne wykształcenie w zakresie geografii, w tym właściwe przygotowanie do egzaminu maturalnego.

V. Arkusze egzaminacyjne

Tworzenie arkuszy egzaminacyjnych jest szczegółowo proceduralnie uregulowane. Podczas 25 lat trwania systemu egzaminacyjnego się zmieniało. Początkowo arkusze egzaminacyjne były tworzone w okręgowych komisjach egzaminacyjnych i recenzowane przez nauczycieli akademickich zgodnie z zamówieniem. Centralna Komisja Egzaminacyjna dokonywała wyboru arkusza na termin główny, dodatkowy i rezerwowy. Z czasem procedurę zmieniono, wydłużając cykl tworzenia arkuszy egzaminacyjnych. Zamawiane przez CKE arkusze egzaminacyjne w okręgowych komisjach egzaminacyjnych w momencie ich oddania stanowią propozycję zadań. W trakcie kolejnych dwóch lat zadania są standaryzowane, analizowane, doskonalone pod kierunkiem eksperta CKE w kilkuosobowym zespole centralnym. W skład zespołu wchodzi także najbardziej doświadczeni przedstawiciele egzaminatorów okręgowych komisji egzaminacyjnych i nauczyciele akademicy. Rezultatem ich pracy są arkusze egzaminacyjne, które na kilka miesięcy przed egzaminem są poddawane zewnętrznej recenzji akademickiej i zatwierdzane przez dyrektora CKE.

System egzaminacyjny używa wskaźników opartych na klasycznej teorii testu, które są pomocne zarówno w analizie całych testów, jak i poszczególnych zadań. Wszystkie prezentowane wskaźniki otrzymuje się za pomocą programów statystycznych (SPSS, SAS, Stata, R) lub programów przeznaczonych do analiz testów. Można je także obliczyć za pomocą arkusza kalkulacyjnego (takiego jak MS Excel czy arkusza kalkulacyjnego pakietu Open Office). Probabilistyczna teoria IRT jest stosowana przez wąską grupę pracowników Pracowni Analizy Wyników Egzaminacyjnych przy okazji realizacji projektów badawczych.

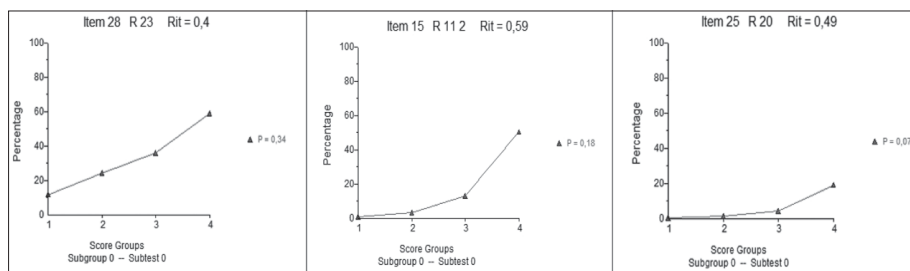
Jednym ze wskaźników jakości narzędzia, jakim jest arkusz egzaminacyjny, jest wskaźnik rzetelności (Rtt), który dla egzaminów krajowych powinien mieć wartość około 0,90 lub nieco wyższą. Wszystkie arkusze z geografii mają wymaganą jakość.

O doborze zadań decydują przede wszystkim ich statystyczne własności ze względu na cel, któremu służy egzamin maturalny z geografii jako dodatkowy do wyboru przez zdających na poziomie rozszerzonym. Ma być przydatny do celów rekrutacyjnych na studia. Poniżej przedstawiono kilka rysunków ilustrujących krzywe charakterystyczne zadań z geografii zastosowanych w arkuszu egzaminacyjnym w maju 2020 roku.

Na osi pionowej rysunków podano procentowe dane wykonania zadań, a na osi poziomej wyróżniono cztery grupy zdających w zależności od wyniku sumarycznego: 1 – to grupa zdających, która uzyskała najniższe rezultaty w teście, a 4 – najwyższe. Krzywa biegnąca przez pole wykresu ilustruje wykonanie tego zadania w czterech grupach zdających. Item 17 – to wynik opisu kolejnego zadania, a obok jest numer zadania w arkuszu egzaminacyjnym, np. R 13. Rit – to moc różnicująca zadania, p – to łatwość zadania (ogółem). Wykonanie zadania przez zdających w czterech grupach (kwadrach) odczytujemy na poziomej osi.

Zauważamy, że każda z tych krzywych podnosi się od lewej do prawej strony, co znaczy, że im wyższy wynik zdających, tym częściej rozwiązują to zadanie. Im silniej krzywa wznosi się do góry, tym wyższa moc różnicująca zadania.

Zadanie R 23 (po lewej stronie) w każdej grupie zdających jest rozwiązywane, ale najczęściej w grupie zdających z najwyższym wynikiem. Średni rezultat wykonania tego zadania to 34%, a jego moc różnicująca 0,40. Z drugiego rysunku możemy odczytać, że zdający uzyskujący niski wynik w całym teście (pierwsza i druga kwarta) bardzo rzadko rozwiązywali zadanie R 11_2. Średnie wykonanie tego zadania to 18%. Zadanie jest rozwiązywane przez co dziesiątego zdającego w grupie zdających (trzecia kwadra) i przez co drugiego w grupie czwartej kwadry zdających.

Źródło: Analizy wykonała Anna Rappe (PAWE, OKE w Krakowie), w programie TiaPlus®, CITO, 2013.

Zadanie 20 jest średnio różnicującym zadaniem, rozwiązywanym tylko przez 7% zdających. Rozwiązuje je co piąty zdający czwartej kwadry i znacznie rzadziej zdający z niższym wynikiem średnim z testu. O potrzebie zastosowania tego zadania zadecydowały względy dydaktyczne. Zadanie to w bardzo wąskim zakresie (najlepiej przygotowanych uczniów) wpłynęło na zróżnicowanie wyników.

VI. Sylwetka absolwenta przystępującego do egzaminu z geografii

Model absolwenta wybierającego egzamin z geografii zmieniał się wraz ze zmianą formuły, a zwłaszcza uregulowań prawnych. Opisana sylwetka zostanie ograniczona do absolwentów, którzy przestępowali do tego egzaminu wyłącznie na poziomie rozszerzonym. Od 2015 roku liczba zdających na poziomie rozszerzonym zmienia się wraz ze zmianami liczby absolwentów ogółem, utrzymując się na poziomie 19–27% ogólnej liczby absolwentów (tab. 5 i 6).

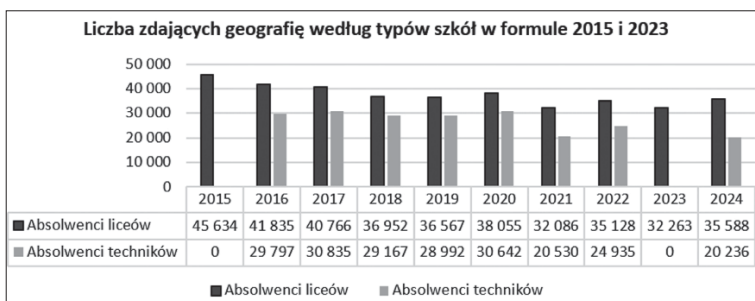
Egzamin maturalny z geografii w latach 2015–2024 był przeprowadzany w 82–90% szkół w Polsce.

Do egzaminu w nowej formule przystępują w pierwszym roku jej obowiązywania wyłącznie absolwenci liceów. Wydłużony do 5 lat cykl nauki w technikach powoduje, że absolwenci tych szkół o rok później przystępują do egzaminów w nowej formule (rys. 2). Największą grupę zdających geografię stanowią absolwenci liceów. Absolwenci techników stanowią 39–45% ogółu zdających, z wyjątkiem roku 2015 i 2023, w których wprowadzana była nowa formuła egzaminu. **Zauważalny spadek liczby zdających absolwentów z technikum w 2024 roku i 2025 roku** (rys. 2) można wytłumaczyć **zmianą regulaminu egzaminu maturalnego** dla absolwentów tych szkół, którym zaliczono zdany egzamin zawodowy jako równoznaczny z przedmiotem dodatkowym ogólnokształcącym na poziomie rozszerzonym.

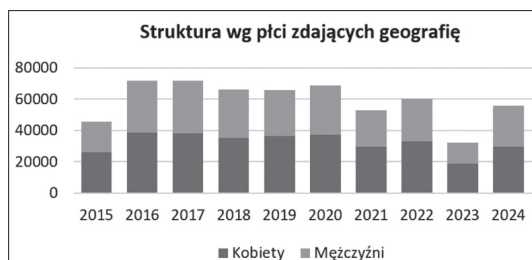
Tabela 7. Procentowy udział absolwentów liceów i techników zdających geografię

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Absolwenci LO	51	57	56	55	64	66
Absolwenci techników*	49	43	44	45	36	35

* W tej grupie znajdują się niewielkie grupy absolwentów szkół muzycznych, baletowych, plastycznych, branżowych II stopnia.

Rysunek 2. Zdający egzamin z geografii na poziomie rozszerzonym według Formuły 2015 i Formuły 2023

Absolwenci techników ze względu na dłuższy cykl kształcenia zdają egzamin w nowej formule rok później.

Rysunek 3. Zdający egzamin z geografii na poziomie rozszerzonym według płci

Udział kobiet przystępujących do egzaminu z geografii jest tylko nieco wyższy niż mężczyzn i waha się od 54% do 57%, co wyraźnie odróżnia geografę od struktury wybierających biologię (2/3 to kobiety). Udział mężczyzn jest niższy w strukturze zdających (w latach 2015 i 2023) dlatego, że obejmuje wyłącznie uczniów liceów, w których kobiety są liczniej reprezentowane niż mężczyźni.

Mapa i inne materiały źródłowe zawarte w arkuszu sprzyjają postrzeganiu przez uczniów egzaminu z geografii jako „umiejętnościowego”. Sposób postrzegania tego przedmiotu i pozytywny stosunek uczniów do niego są przyczyną dużej popularności geografii na egzaminie maturalnym. W maju 2009 roku do matury z geografii przystąpiło 201 405 zdających. Przedmiot ten przez lata obok języka angielskiego był najczęściej wybieranym przedmiotem w części obowiązkowej egzaminu (formuły 2005–2014).

W kolejnych jego formułach (2015–2022 i 2023) przystępuje do niego co piąty maturzysta w kraju (22–23%). Dużą rolę pomocną w samodzielnym przygotowaniu się uczniów do egzaminu miała rosnąca liczba publikacji, w tym zbiorów zadań, z których uczniowie mogą samodzielnie korzystać, przygotowując się do egzaminu (patrz bibliografia).

W tabeli 7 zestawiono wyniki analityczno-statystyczne porównujące rezultaty maturalne z przedmiotów przyrodniczych na maturze z wynikami z matematyki na zakończenie poprzedniego etapu edukacyjnego, a więc klasy ósmej, oraz wynikami maturalnymi z matematyki.

Analizy wykonano na podstawie danych OKE w Krakowie, w której do egzaminu maturalnego każdego roku przystępuje około 22% zdających w całej Polsce. Tabela zawiera dane dotyczące liczby zdających i ich średniego procentowego wyniku z biologii, chemii, fizyki, geografii i matematyki na poziomie podstawowym i rozszerzonym uzyskane w latach 2023 i 2024 oraz wartości wskaźnika korelacji Pearsona dla wszystkich grup zdających przedmioty przyrodnicze. W celu wyliczenia tego wskaźnika połączono wyniki zdających z przedmiotów przyrodniczych z wynikami matematyki na poziomie klasy ósmej (wyniki z roku 2019 dla korelacji 2023 roku i wyniki z roku 2020 dla korelacji 2024 r.) oraz wynikami z matematyki na poziomie maturalnym.

Tabela 8. Wyniki maturalne z geografii i innych przedmiotów przyrodniczych oraz korelacje z wynikami z matematyki na egzaminie ósmoklasisty i maturalnym w latach 2023 i 2024 w OKE w Krakowie

Przedmiot	N ważnych 2023	N ważnych 2024	Średnia 2023 w %	Średnia 2024 w %	Korelacja PEARSONA wynik maturalny z przedmiotów (lewa kolumna) a wyniki z matematyki			
					w 2023 a wynik E8 z matematyki w 2019 r.	w 2024 a wynik E8 z matematyki w 2020 r.	w 2023 wynik z przedmiotu a wynik z matematyki PP	w 2024 a wynik z przedmiotów z matematyki PR
Biologia PR	7 904	9 570	48	41	0,64	0,66	0,71	Nieistotna stat.
Chemia PR	4 393	5 024	49	40	0,55	0,58	0,65	0,65
Fizyka PR	2 070	2 599	43	42	0,50	0,55	0,49	0,60
Geografia PR	6 929	12 595	52	40	0,60	0,61	0,68	0,66
Matematyka PP	32 450	54 078	72	64	0,71	0,73	x	x
Matematyka PR	11 048	16 080	51	35	0, 56	0,58	0,71	0, 68

Źródło: Obliczenia A. Rappe, PAWE, na podstawie danych OKE w Krakowie.

Z analizy tabeli 8 wynika, że **wyniki uzyskane na maturze z biologii i geografii** są silnie powiązane z wynikami z matematyki ósmoklasisty i wynikami maturalnymi z matematyki PP, co może sugerować, że uczniowie z dobrymi podstawami matematycznymi osiągają lepsze wyniki z tych przedmiotów. Wyniki z **fizyki** wykazują najniższe korelacje z obydwooma punktami odniesienia (E8 i mat. PP), co może wynikać z większego wpływu kompetencji fizycznych/konceptualnych niż *stricte* matematycznych. Wyniki z **chemii** wykazują umiarkowane korelacje z wynikami matematyki E8 i wynikami maturalnymi z matematyki PP. Rezultaty tych samych analiz dla roku 2024 potwierdzają te same wnioski.

Zdający geografę w 2023 roku uzyskują najwyższy średni wynik spośród przedmiotów przyrodniczych (52%), a wynik wykazuje wysoką korelację z wynikami matematyki w klasie ósmej oraz wynikami z matematyki na poziomie podstawowym – odpowiednio 0,60 i 0,68.

Wartość współczynnika korelacji Pearsona 0,60 oznacza **umiarkowanie silną dodatnią korelację** między wynikiem egzaminu ósmoklasisty z matematyki a wynikiem matury z geografii.

Można przypuszczać, że sprawności logiczno-matematyczne i umiejętności analizy danych (np. wykresów, map, tabel), rozwijane podczas nauki matematyki, są **transferowalne** i pomocne w rozwiązywaniu zadań z geografii.

Aby dopełnić opis absolwenta wybierającego geografę na egzaminie maturalnym, warto mieć na uwadze fakt, że nie wszyscy zdający geografę to absolwenci klas o profilu rozszerzonym. W 2023 roku 77% przystępujących do egzaminu z geografii licealistów w OKE w Krakowie uczyło się w klasach z poszerzonym programem z tego przedmiotu, a w 2024 roku było to 74% licealistów i 52% absolwentów techników. Znaczna część z nich przygotowuje się do egzaminu samodzielnie lub korzysta z zewnętrznego w stosunku do szkoły wsparcia.

VII. Organizacja egzaminu maturalnego z geografii

W tabeli 9 zestawiono dane opisujące przebieg egzaminu w kilku ważnych jego aspektach, takich jak: czas trwania egzaminu, liczba szkół, w których ten egzamin był przeprowadzany, liczby zespołów egzaminacyjnych i egzaminatorów zatrudnionych przez okręgowe komisje egzaminacyjne do oceny prac egzaminacyjnych, liczby obserwatorów (pracownicy KO, IST, OKE i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej), liczby unieważnień i wglądów do prac egzaminacyjnych zrealizowanych przez zdających.

Prace egzaminacyjne są oceniane w zespołach liczących do 20 egzaminatorów, w tym jeden z nich pełni funkcję Przewodniczącego Zespołu Egzaminatorów, a drugi weryfikatora. Ocenianie prac jest poprzedzone szkoleniem merytorycznym i weryfikowane podczas modułu kontrolnego. Jakość pracy egzaminatorów podlega monitorowaniu i sukcesywnej kontroli jakości oceniania poprzez weryfikację 10% ogółu ocenianych prac w zespole. Weryfikację wrywkową prowadzi się także w OKE po zakończeniu prac w zespołach.

Tabela 9. Przebieg egzaminu z geografii w kraju w latach 2015–2024

Rok	Czas trwania egzaminu	Liczba szkół	Liczba zespołów egzaminatorów	Liczba egzaminatorów	Liczba obserwatorów	Liczba unieważnień	Liczba wglądów do prac egzaminacyjnych
2015*	180	2 789	54	1 104	52	3	81
2016	180	4 209	87	1 598	26	2	86
2017	180	4 265	87	1 644	33	8	115
2018	180	4 165	84	1 577	36	2	135
2019	180	4 051	82	1 475	57	1	191
2020	180	4 099	79	1 357	27	6	420
2021	180	3 598	72	1 327	40	16	208
2022	180	3 858	70	1 340	154	8	308
2023*	180	2 000	40	685	49	15	320
2024	180	3 887	68	1 128	6	0	630

*** Nowa formuła egzaminu ogranicza zakres danych do liceów**

Formę kontroli pracy egzaminatorów spełniają również zdający, którzy coraz liczniej korzystają z możliwości wglądu do prac egzaminacyjnych. Obowiązujące od kilku lat przepisy pozwalają na wykonanie fotografii własnej pracy egzaminacyjnej i nie wymagają w związku z tym robienia notatek na miejscu wglądu. Jak wynika z danych (ostatnia kolumna tab. 8) zdający coraz częściej korzystają z tej możliwości. Wniosek o wgląd jest realizowany przy pomocy systemu elektronicznego ZIU (Zintegrowany Interfejs Użytkownika), który znacznie przyspiesza przygotowanie prac do wglądów w okręgowych komisjach egzaminacyjnych.

Próbę zakwestionowania oceny egzaminatora może podjąć każdy zdający w ciągu 2 dni po dokonaniu wglądu, wypełniając druk wniosku zawierający argumenty uzasadniające taki wniosek. Każdy zdający w ciągu 2 tygodni otrzymuje odpowiedź na piśmie na złożone zastrzeżenia do oceny. W przypadku uznania wniosku za zasadny zdający otrzymuje nowe świadectwo i zwraca poprzednie.

VIII. Sprawozdania po egzaminie z geografii

Przedmiotowe sprawozdania maturalne za lata 2005–2014 występują w zbiorczej publikacji dostępnej na stronie internetowej CKE i OKE w Krakowie. Informacje na temat wyników egzaminu z każdego przedmiotu maturalnego mieszczą się na około 10 stronach. Zakres prezentowanej informacji zawiera rozkłady wyników, najważniejsze wskaźniki statystyczne egzaminów i zadań egzaminacyjnych oraz wnioski do pracy dla nauczycieli przygotowujących uczniów do egzaminów w kolejnych latach.

W latach 2007 i 2008 sprawozdania zostały wydane drukiem w czterech częściach: sprawozdanie ogólne, sprawozdanie z przedmiotów humanistycznych, matematyczno-przyrodniczych i języków obcych. Sprawozdania zostały rozesłane do wszystkich szkół w Polsce, a także były dostępne na stronach internetowych komisji egzaminacyjnych (blisko 900 stron). Nauczyciele byli zachęceni do zapoznania się ze szczegółowym omówieniem osiągnięć maturzystów w skali kraju wraz z komentarzami do zadań egzaminacyjnych z poszczególnych przedmiotów.

Sprawozdania Formuły 2005 (2005–2014) obok podstawowych miar statystycznych i rozkładów wyników zawierały także kartotekę sprawdzanych umiejętności każdym zadaniem wraz z danymi stanowiącymi miary własności zadań (łatwość i moc różnicującą). Zestawienia tabelaryczne natomiast zawierały średnie wyniki dla poszczególnych przedmiotów w procentach z uwzględnieniem poziomów egzaminów i typów szkół, z których pochodzili zdający (Aneks, tab. 13).

Kolejne sprawozdania Formuły 2015 (2015–2022) są znacznie obszerniejsze. **Publikowane** są w jednolitej strukturze **jako sprawozdanie ogólne oraz samodzielne sprawozdania przedmiotowe**. Wszystkie publikowane są w formie elektronicznej dostępnej na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych. Obejmują one takie dane jak rozkład wyników według procentowego udziału uczniów i ich wyników procentowych, a także tabelę z liczbą zdających oraz procentowymi wynikami minimum i maksimum, trzema miarami tendencji centralnej: medianą, modalną i średnią oraz odchyleniem standardowym jako miarą rozproszenia wyników. Kolejne wiersze tabeli uwzględniają ten sam zakres danych dla wyników uzyskanych przez zdających różnych typów szkół (liceów ogólnokształcących, techników i szkół branżowych II stopnia).

Zestawienia wyników zadań egzaminacyjnych są publikowane jako procentowy wynik wskazujący na poziom wykonania zadania. Każde zadanie zawiera opis wskazujący na **trafność zadania w odniesieniu do obowiązującej podstawy programowej** zarówno w zakresie wymagań ogólnych, jak i szczegółowych. Każde sprawozdanie zawiera informacje o najlepiej i najslabiej opanowanych umiejętnościach, które zostały zilustrowane wieloma przykładami stanowiącymi rozwiązania zadań egzaminacyjnych przez zdających podczas egzaminu. **Przykłady rozwiązań zawierają komentarze egzaminatorów** wskazujące na zalety, braki i błędy w rozwiązaniach zdających. Podsumowanie zawiera wnioski do pracy z kolejnymi rocznikami uczniów.

W ciągu całego okresu organizacji egzaminów zewnętrznych z geografii średni wynik dla wszystkich przystępujących do egzaminu z geografii na poziomie rozszerzonym wahał się od 44% do 52% i są zbliżone do wyników z innych przedmiotów przyrodniczych (z wyjątkiem roku 2020, w którym był znacznie niższy). Średnie wyniki egzaminu z geografii podano tabelach 2, 6, 7. Wyniki absolwentów techników są niższe od wyników absolwentów liceów o około 10%. Średnie surowe wyniki nie nadają się do porównań między latami. Dolny przedział indywidualnych **wyników wysokich** (staniny 7, 8, 9 = 23% zdających) w skali standardowej dziewiątki najczęściej znajduje się na poziomie 60% dla wszystkich

przedmiotów przyrodniczych i matematyki na poziomie rozszerzonym. Zgodnie z tą strukturą raportów przedstawiono kilka najważniejszych informacji dotyczących egzaminu maturalnego z geografii.

1. Opis arkusza maturalnego i zasady jego tworzenia
2. Dane dotyczące populacji zdających
3. Przebieg egzaminu
4. Podstawowe dane statystyczne
5. Komentarz
6. Wnioski i rekomendacje

Opis arkusza egzaminacyjnego z geografii uwzględnia liczbę zadań występujących w arkuszu, tytuł mapy barwnej szczegółowej oraz inne materiały źródłowe: mapy tematyczne, fotografie, wykresy, rysunki i tabele z danymi statystycznymi.

W pierwszej formule tego egzaminu, trwającej od 2005 do 2014 roku, zadania **sprawdzały wiadomości i umiejętności z zakresu trzech obszarów standardów dla wszystkich egzaminów: wiadomości i ich rozumienia; korzystania z informacji; tworzenia informacji.** Autorzy zadań oprócz wykazu umiejętności, które planują poddać kontroli, muszą mieć na uwadze potrzebę zachowania wymaganej proporcji rodzaju zadań i punktacji za zadania otwarte i zamknięte, które mają wystąpić w arkuszu (tab. 10).

Tabela 10. Liczba zadań oraz liczba punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
Zamknięte	8–12	10–18	nie więcej niż 30%
Otwarte	30–34	42–50	nie mniej niż 70%
Razem	38–46	60	100%

Źródło: Informator o egzaminie maturalnym z geografii od roku szkolnego 2024/2025.

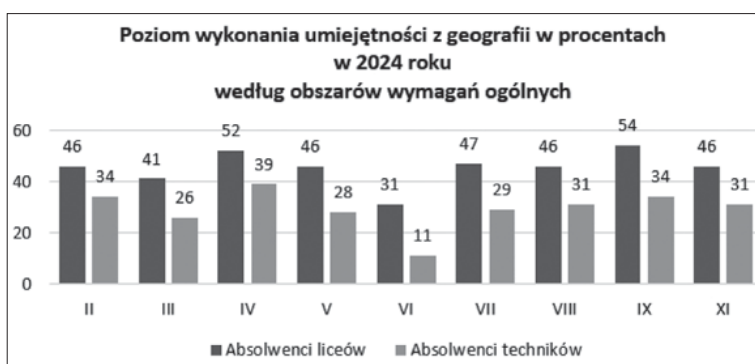
Najczęściej każdy arkusz rozpoczyna się od zadań do barwnej szczegółowej mapy, stanowiąc rozgrzewkę umysłową dla ucznia i aktywizując jego myślenie. Szczegółowe mapy przedstawiają fragmenty obszaru Polski, które zazwyczaj cechują się charakterystycznymi cechami środowiska przyrodniczego. Do jej właściwego wykorzystania niezbędna jest więc ogólna wiedza o środowisku geograficznym naszego kraju. Starano się tak dobierać mapy szczegółowe i pytania, aby nie sprawiały trudności zdającym, którzy nie mieli okazji poznać tego terenu wcześniej. Tytuły map przedstawiono w tabeli 11 (Aneks).

Arkusz egzaminacyjny z geografii według Formuły 2023 jest tworzony tak, aby zadania sprawdzały 11 umiejętności ujętych w *wymaganiach ogólnych podstawy programowej*. Sposób grupowania zadań według umiejętności zawiera tabela 12 (Aneks). Każda z tych umiejętności jest sprawdzana kilkoma zadaniami. W roku 2023 arkusz zawierał 27 zadań, a w 2024 – 31 zadań. Część zadań ma złożoną strukturę, ułatwiającą sprawdzenie kilku umiejętności, które są niezależnie punktowane przez egzaminatora. Poziom wykonania zadań

w 2023 roku dotyczy wyłącznie absolwentów liceów ogólnokształcących, a w 2024 roku absolwentów liceów ogólnokształcących i techników. Ze względu na dużą liczbę grup umiejętności, różną liczbę zadań sprawdzających te umiejętności (2–8), a także odmienną grupę zdających w roku 2023 (wyłącznie licealiści) i 2024 (licealiści i absolwenci techników) analizę porównawczą umiejętności absolwentów liceów i techników wykonano dla roku 2024 r.

Poziom umiejętności z geografii u absolwentów liceów w roku 2023 był zróżnicowany według wymagań ogólnych i wahał się od 43% do 82%. **Najniższy** w zakresie *Wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej* (VIII), **a najwyższy** w zakresie *Waloryzowanie zjawisk i procesów przyrodniczych oraz waloryzowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym* (VII).

Poziom umiejętności z geografii u absolwentów w roku 2024 był zróżnicowany według wymagań ogólnych i wahał się od 31% do 49%. **Najniższy** w zakresie *Analizowanie, interpretacja i przetwarzanie informacji przedstawionych na mapach wykonanych z wykorzystaniem narzędzi GIS* (III), **a najwyższy** – *Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz wzajemnych zależności w systemie przyroda – człowiek – gospodarka* (IV).

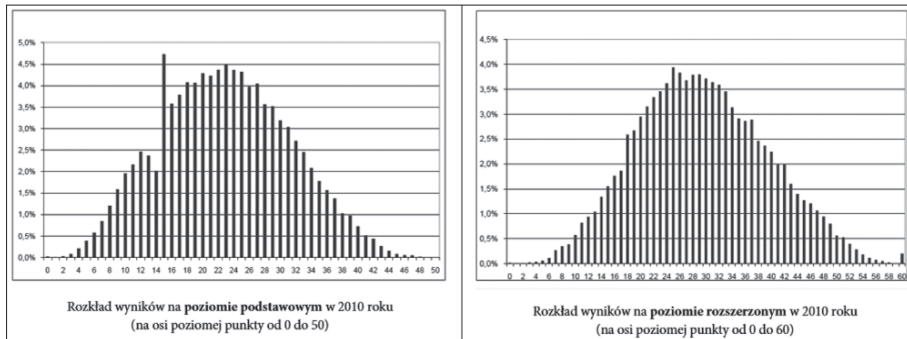
Rysunek 4. Poziom wykonania zadań według umiejętności absolwentów liceów i techników w 2024 roku

Źródło: Opracowano na podstawie danych OKE w Krakowie.

Porównując dane dotyczące wykonania tych samych umiejętności w grupie absolwentów liceów i techników w 2024 r., należy stwierdzić, że poziom ich wykonania różnił się w granicach od 12% do 20%. **Najmniejsze różnice** występują w takich umiejętnościach jak *Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania przyrodniczego i kulturowego świata* (II); *Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz wzajemnych zależności w systemie przyroda – człowiek – gospodarka* (IV). **Największe różnice**, 20%, dotyczą takich umiejętności jak *Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej* (VI) i *Prognosowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym* (IX).

Rozkłady wyników egzaminów z geografii

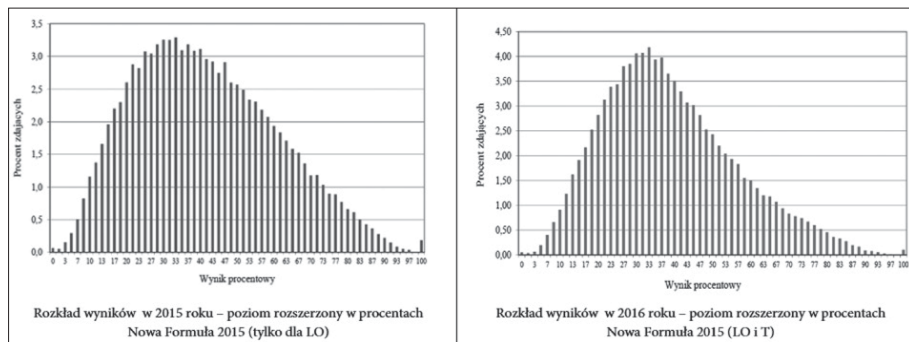
Przyjrzyjmy się kilku celowo wybranym rozkładom wyników z geografii występujących w trzech formułach organizacyjnych: 2005–2014, 2015–2022, 2023 – nadal.

Rysunki 5 i 6. Rozkłady wyników w 2010 roku (formuła 2005–2014)

Źródło: *Sprawozdanie z egzaminu maturalnego z geografii, CKE.*

Pierwszy przykład ilustruje dwa rozkłady wyników z geografii: dla poziomu podstawowego i rozszerzonego w 2010 roku (rys. 5 i 6). Oba rozkłady są bardzo zbliżone do rozkładów normalnych z wartością modalną na progu zdawalności egzaminu na poziomie podstawowym, dotyczą wyłącznie absolwentów liceów. To jest rok, w którym po raz pierwszy matematyka na poziomie podstawowym stała się przedmiotem obowiązkowym na maturze dla absolwentów liceów, a rok później także dla absolwentów techników.

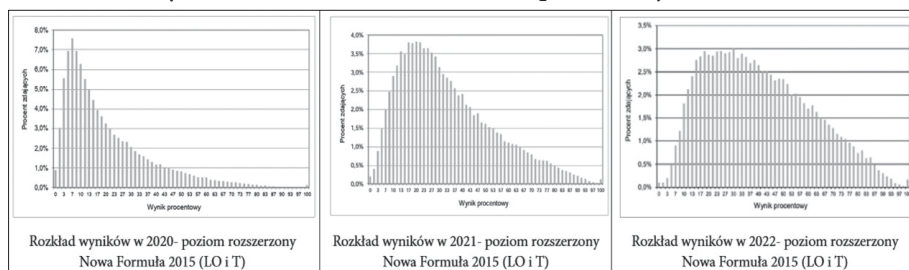

Rysunki 7 i 8. Rozkłady wyników w roku 2015 (formuła 2015–2022)

Źródło: *Sprawozdanie z egzaminu maturalnego z geografii, CKE.*

Kolejne celowo dobrane przykłady rozkładów wyników (rys. 7 i 8) związane są z wprowadzeniem egzaminu w nowej Formule 2015 roku. Po lewej stronie jest rozkład wyników wyłącznie absolwentów liceów ogólnokształcących w 2015 roku, a kolejny (z roku 2016) dotyczy rozkładu wyników absolwentów liceów i techników. Oba rozkłady są lekko prawoskośne z niższym wynikiem

modalnej i mediany niż średniego wyniku. Zmniejszenie proporcji udziału wyższych wyników wiążemy w 2016 roku z niższymi wynikami tego egzaminu absolwentów techników, którzy niekoniecznie wiążą przyszłość zawodowej edukacji z geografją. Dla nieznacznej części tych absolwentów głównym motywem przystąpienia do egzaminu z przedmiotu na poziomie rozszerzonym było spełnienie warunku minimum, czyli podejścia do egzaminu na poziomie rozszerzonym, co równie dobrze mogło oznaczać otwarcie arkusza i rozwiązanie kilku zadań, bo absolwent nie miał zamiaru wiązać swojej przyszłości edukacyjnej z tym kierunkiem. Średni wynik absolwentów techników jest około 10–13% niższy niż absolwentów liceów także przez kolejne lata.

Rysunki 9–11. Rozkłady wyników w latach trwającej pandemii i postpandemii (2020, 2021, 2022)

Źródło: *Sprawozdania z egzaminu maturalnego z geografii, CKE.*

Kolejne trzy wykresy (rys. 9–11) to rozkłady wyników z geografii dla poziomu rozszerzonego. Pierwszy wykres od lewej ilustruje rozkład wyników egzaminu w 2020 roku, który głównie przez pandemię przyniósł najniższy rezultat egzaminu w ciągu ćwierćwiecza (z wartością modalną 7%, medianą 15% i średnią 21%). Drugi i trzeci wykres (rys. 10 i 11) ilustruje rozkłady w 2021 i 2022 roku, ze znacznie wyższymi wynikami niż w 2020 r., dla roku 2021 roku (z modalną 20%, medianą 28%, średnią 33%) i 2022 roku (z modalną 30%, medianą 38%, średnią 40%). Wszystkie są silnie prawoskośne.

Egzaminatorzy i nauczyciele najsilniej zareagowali na znaczny spadek średniego wyniku dla absolwentów liceów z 41% w 2015 roku do 26% w 2020 r. Jeszcze silniejszy spadek wyniku średniego nastąpił u absolwentów techników – z 32% w 2016 roku do 13% w 2020 r.

Warto przypomnieć, że na te rezultaty najsilniej wpłynęła pandemia i ograniczenia tradycyjnie odbywanych zajęć szkolnych ze względu na kilkakrotnie przerywane okresy nauki i udziału młodzieży w procesie dydaktycznym. W ciągu trzech lat (2020–2022) stacjonarny tryb nauki młodzieży był zakłócany przez wzrastającą liczbę zachorowań na COVID-19, co skutkowało przejściem z nauczania stacjonarnego na nauczanie zdalne wszystkich uczniów w kraju. Polska należy do krajów, w których zamknięcie szkół i związane z nim nauczanie zdalne trwało najdłużej. Długo trwające ograniczenia pandemiczne niosły ze sobą brak możliwości wykonywania ćwiczeń z mapami i innymi źródłami informacji pod kierunkiem nauczyciela. Szczególnie słabo przygotowani do egzaminu okazali się zdający, którzy nie uczęszczali do profili z rozszerzeniem

nauki geografii (Szmigel, 2022). Zdecydowanie słabszy niż oczekiwany rezultat egzaminu maturalnego z geografii w 2020 roku zadecydował o emocjonalnym zaangażowaniu nauczycieli, egzaminatorów i współpracujących dydaktyków geografii z ośmiu uczelni w kraju w podjęcie zespołowej pracy nad poszukiwaniem innych przyczyn niż pandemia, w tym leżących po stronie zadań egzaminacyjnych i obowiązujących zasad oceniania prac. W uzasadnieniu sprawozdania zewnętrznego poruszono m.in. takie kwestie jak:

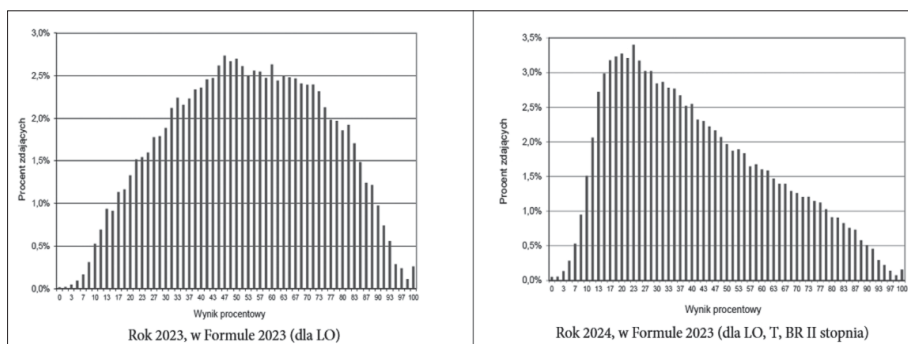
- zdarzające się w latach 2015-2020 przypadki nieadekwatności punktacji w stosunku do złożoności zadań i liczby materiałów źródłowych, które trzeba przeanalizować, a które prowadzą do tego, że część odpowiedzi zdających pozostaje poza zasadami oceniania;
- w skrajnym przypadku jedna pomyłka w długim łańcuchu wyborów przy sześciu odpowiedziach poprawnych na osiem wymaganych decydowała, że zdający nie otrzymywał punktu. I nawet jeżeli jest to uzasadnione z punktu widzenia celowości i własności zadania, to w efekcie zrównuje zdającego, który nie podjął próby rozwiązania zadania, z osiągnięciami zdającego, który popełnił jeden błąd w rozwiązaniu;
- w zadaniach, w których materiałem źródłowym są zestawienia statystyczne ujęte w tabelach, danych jest zbyt wiele i stają się zbyt trudne do analizy w ograniczonym czasie egzaminu;
- zespół proponuje, by w zadaniach znajdowały się przykłady bardziej typowe, sprawdzające umiejętności analizowania i rozróżniania krajów, języków, struktury eksportu i produkcji różnych towarów danych dla regionów, a nie wymagających szczegółowej wiedzy o wielu krajach na świecie.

Takie same opinie wypowiadali egzaminatorzy, stwierdzając, że krótka skala punktowa zadań nie odróżnia ucznia, który nie podjął rozwiązania zadania, od tego, który wyraźnie uczynił postęp, rozumiejąc zagadnienie. Podkreślali dużą liczbę materiałów źródłowych wymagających analizy i ich obszerność w stosunku do czasu trwania egzaminu. Wsłuchując się w opinie nauczycieli i egzaminatorów, wykonywano w OKE w Krakowie próby zastosowania innych nieco zasad oceniania do tych samych prac egzaminacyjnych przy wydłużonej skali punktowej z 60 do 80. Uzyskano w ten sposób podwyższenie średniego wyniku w grupie zdających, których wyniki mieszczą się w pierwszej i drugiej kwadrze. Nie zauważa się wpływu na zmiany kryteriów oceniania dla zdających, których wyniki mieszczą się na poziomie wyników średnich i wyższych.

Egzamin na poziomie rozszerzonym pełni funkcję różnicującą, która jest wymagana i wykorzystywana w procedurach rekrutacyjnych na studia. Jej zachowanie jest możliwe przez występowanie grupy zadań silnie różnicujących oraz krótkiej skali punktowania tych zadań (0–1). Wskutek zastosowania takiej strategii nie odnajdujemy informacji na temat zaawansowania rozwiązania zadania przez zdających, a jedna pomyłka zdarzająca się przy porównywaniu materiałów z kilku źródeł skutkuje 0-punktowym wynikiem. Niektóre jednak z zadań wymagają dłuższego skupienia uwagi zdającego analizującego materiał źródłowy, przy zachowaniu właśnie takiej (0–1) punktacji dla sprawdzenia analitycznych umiejętności zdającego, np. odtworzenie zmian geologicznych na podstawie sześciu profili. Warunkiem sprawności opanowania tej i innych umiejętności jest wykonywanie ćwiczeń, a nie tylko poznawanie teorii.

Nowa formuła egzaminu maturalnego z geografii 2023 przynosi korzystniejsze rozkłady wyników (rys. 12 i 13).

Pierwszy to rozkład dla roku 2023, normalny (symetryczny) wyłącznie dla wyników absolwentów liceów, bo to pierwszy rok wprowadzenia egzaminu w nowej formule (z modalną 47%, medianą i średnią po 53%). Drugi rozkład dla wyników 2024 roku – prawoskośny dla wyników liceów, techników (z modalną 24%, medianą 37% i średnią 41%).

Rysunki 12 i 13. Rozkłady wyników w roku 2023 i 2024 (Formuła 2023)

Wykonanie zadań egzaminacyjnych z geografii na poziomie rozszerzonym w latach 2005–2024

Sprawozdania oprócz rozkładów wyników i podania podstawowych miar statystycznych dla ogółu zdających absolwentów zawierają tabele z kolejnymi numerami zadań i ich wykonaniem. Poziom wykonania jest podany w procentach punktów możliwych do uzyskania przez zadających w każdym zadaniu lub jego części podlegającej ocenie przez egzaminatora. Obok każdego numeru zadania podano brzmienie ogólnych i szczegółowych umiejętności podstawy programowej, które podkreślają trafność zadania sprawdzającego umiejętności zawarte w podstawie programowej z geografii.

W tabeli 14 (Aneks) zestawiono wykonanie zadań znajdujących się w arkuszach egzaminacyjnych według ich numerów za lata 2005–2024. Zadania pogrupowano w cztery zakresy poziomów wykonania zadań: *bardzo słabo opanowane wiadomości i umiejętności* (do 20%); *słabo opanowane* (21–40%); *dobrze opanowane* (41–60%) i *bardzo dobrze opanowane* (61% i >). Ponieważ wszystkie arkusze egzaminacyjne za te lata są dostępne na stronach internetowych komisji egzaminacyjnych, niniejsze zestawienie może okazać się pomocne dla nauczycieli, aby przećwiczyć najtrudniejsze umiejętności.

Pierwszy rzut oka na tabelę 14 (Aneks) pozwala zauważyć, że występują znaczne różnice między tym, jak zdający geografę na poziomie rozszerzonym radzili sobie z rozwiązywaniem zadań zarówno w ramach każdej z trzech formuł egzaminu (2005–2014; 2015–2022, 2023 – nadal), jak i między tymi formułami.

Każde sprawozdanie z egzaminu z geografii zawiera omówienie grupy zadań, w których wypowiedzi świadczą o dobrze opanowanych umiejętnościach przez zdających w danym roczniku absolwentów oraz o tych, które opanowali słabo. W celu zobrazowania poziomu umiejętności zdających przytaczane są przykłady zarówno poprawnych, jak i niepoprawnych odpowiedzi zdających. Przez lata zdecydowanie słabiej wypadają odpowiedzi zdających na zadania z zakresu geografii fizycznej, w tym meteorologii, klimatologii, geologii i geomorfologii czy umiejętności analizowania tabel statystycznych. Niepokoi słaba znajomość rozmieszczenia obiektów na mapie Polski, Europy i świata. Obligatoryjnie stosowana barwna mapa na każdym egzaminie oraz bogaty materiał ikonograficzny powinny skłaniać do wykonywania podobnych ćwiczeń podczas zajęć lekcyjnych. Przyczyny zróżnicowania to np. motywacje wyboru tego przedmiotu, różnice programowe geografii między absolwentami kończącymi różne typy szkół i profile klas oraz liczba godzin geografii realizowana w tych profilach, ale także długość skali punktowania odpowiedzi za zadania i przyjęte zasady oceniania. Około 30% absolwentów liceów i 50% absolwentów techników nie uczęszcza do klas z rozszerzonym profilem nauczania geografii i podejmuje wysiłek samodzielnego przygotowania się do tego egzaminu.

Umownie „pod lupą” – prawie każdego roku występuje potrzeba szczególnego zwrócenia uwagi nauczycielom na te grupy umiejętności, które wskazują na niepełne rozumienie powiązań zachodzących w środowisku przyrodniczym oraz relacji przyroda–człowiek. Zgodnie z wymaganiami programowymi zdający powinni identyfikować powiązania przyrodnicze, społecznie, kulturowe, gospodarcze i polityczne w przestrzeni geograficznej, analizować i wyjaśniać zjawiska i współzależności zachodzące w środowisku geograficznym, proponować rozwiązanie problemów dotyczących środowiska przyrodniczego oraz zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym. Zgodnie z wymaganiami szczegółowymi powinni oni analizować uwarunkowania przyrodnicze osadnictwa i działalności człowieka wpływające na środowisko przyrodnicze w różnych skalach przestrzennych, od lokalnej po globalną.

Podsumowanie

Podczas ćwierćwiecza organizowania egzaminów krajowych to zewnętrzne przyczyny były powodem kolejnych zmian ich modelu, powodując dodatkowe trudne do realizacji zadania. Należą do nich decyzje polityczne związane z chęcią spełnienia wyborczych społecznych oczekiwań, np. zmieniające termin wprowadzenia egzaminów, zmieniające strukturę szkolnictwa, zmieniające podstawy programowe i programy nauczania. Każda z tych zmian powoduje silne zakłócenia wymuszające dodatkową pracę pracowników systemu, którzy każdorazowo są zobowiązani do publikacji informatorów z wyprzedzeniem dwuletnim (oprócz opisu procedur egzaminacyjnych zawierających przykładowe nowe materiały źródłowe typy zadań, oraz zasady ich oceniania), a nauczyciele do ich studiowania i ukierunkowania pracy dydaktycznej zgodnie z wymaganiami.

Przedstawione dane zawarte w artykule potwierdzają dostępność danych umożliwiających odtworzenie zmian, jakim podlegał egzamin maturalny z geografii. Dokumenty są ogólnie dostępne, a analiza porównawcza jest możliwa

do przeprowadzenia. Zasygnalizowane w artykule wnioski Sekcji Dydaktyki Szkolnej Polskiego Towarzystwa Geograficznego pokrywały się z wnioskami egzaminatorów i **w części są realizowane od 2023 roku**. Aktywność twórczych nauczycieli współpracujących z komisjami egzaminacyjnymi dostarczała zwłaszcza w pierwszych latach egzaminów zewnętrznych dodatkowych zbiorów zadań służących do powtórek przed egzaminem.

Arkusze egzaminacyjne z geografii wraz z zasadami oceniania, informatorami maturalnymi z geografii za lata 2005–2025 są powszechnie dostępne, podobnie jak dodatkowe materiały, np. *Interpretacja danych statystycznych w zadaniach egzaminacyjnych z geografii* (2022). Z każdym rokiem wśród nauczycieli i uczniów wzrastała świadomość, na jaką trudność decydują się uczniowie podczas podejmowania decyzji w sprawie wyboru dodatkowego przedmiotu maturalnego ze względu na kierunek studiów, szczególne zainteresowanie przedmiotem czy łatwość przygotowania się do egzaminu. Trwale utrzymująca się przez lata częstość wyboru geografii przez co piątego maturzystę w kraju może świadczyć o zaufaniu, jaki mają zarówno nauczyciele, jak i uczniowie do jasności i zgodności wymagań egzaminacyjnych / podstawy programowej z treścią zadań egzaminacyjnych.

Geografia, jak twierdzą podczas rozmów egzaminatorzy, jest postrzegana przez uczniów jako przedmiot interesujący, bliski życiu, odnoszący się do aktualnych wydarzeń i przemian współczesnego świata. Wiele informacji z dziedziny geografii uczniowie mogą pozyskiwać także ze źródeł pozaszkolnych, a codzienne życie stwarza możliwości weryfikacji zdobytej wiedzy podczas wycieczek turystycznych i wyjazdów wakacyjnych. Do egzaminu z geografii nieco częściej przystępują kobiety niż mężczyźni, a absolwenci liceów częściej niż techników. Absolwenci liceów częściej uczęszczają do klas z rozszerzonym profilem kształcenia geografii (77%) niż uczniowie techników (50%). Duża grupa zdających przygotowuje się do egzaminu samodzielnie.

Wyniki maturalne z geografii są istotnie związane z kompetencjami matematycznymi uczniów, w związku z czym w edukacji szkolnej warto dbać o rozwój kompetencji matematycznych uczniów.

Po 20 latach doświadczeń osiągnęliśmy „okres dorosłości”. Każda zmiana formuły egzaminacyjnej pozwalała na wykorzystanie wniosków płynących zarówno z samego systemu egzaminacyjnego, jak i z zewnątrz. Daje się to także zauważyć w Formule 2023 egzaminu maturalnego z geografii.

Na zakończenie spróbujemy sformułować parę wniosków, zapisanych w punktach wraz z uzasadnieniem.

- Wnioskujemy o zmianę przepisów, ograniczającą organizację egzaminów maturalnych do jednej formuły, uwzględniającej co najwyżej różnicę jednego roku między liceum a technikum wynikającą z różnicy **długości cyklu kształcenia**. *Za takim rozwiązaniem przemawia fakt, że różnice programowe między latami są niewielkie. Nie ma powodu, aby zdający rozpoczynający równoległe studia w danym roku nie zdali egzaminu maturalnego, wcześniej zapoznając się z wymaganiami egzaminacyjnymi, publikowanymi w informatorach ukazujących się dwa lata wcześniej.*

- Wnioskujemy o możliwość ponownego wykorzystania części zadań egzaminacyjnych stanowiących pokaźny dorobek materialny systemu egzaminacyjnego. *Znane własności parametryczne zadań uzyskane podczas egzaminów są znacznie rzetelniejsze niż te, które jesteśmy w stanie uzyskać podczas standaryzacji.*
- Wnioskujemy o wyrażenie zgody na przeprowadzenie egzaminu maturalnego z geografii przy komputerze przy zastosowaniu platformy EGON (na początku równolegle z wersją drukowaną dla wszystkich, którzy ze względu na trudności z dostępem do komputerów nie będą mogli mieć zapewnionych warunków niezbędnych technologicznie). *Po udanych próbach egzaminów z geografii w szkołach średnich i ósmoklasistów nie stwierdzono barier technologicznych i graficznych do wykonania arkusza egzaminacyjnego z zastosowaniem EGON-a. Przeprowadzeniu tego egzaminu przy komputerze może towarzyszyć zebranie dodatkowych informacji o zadaniach, a także innych socjologicznych informacji. Egzaminatorzy ocenią prace egzaminacyjne na komputerze w pracowniach szkolnych lub na własnym sprzęcie. Zdający zrealizują wglądy do prac egzaminacyjnych przy własnych komputerach w domu.*
- Zastosowanie tego rozwiązania ograniczy koszty druku, koszty przesyłania prac, magazynowania prac.
- Proponujemy rozważenie zainicjowania prac nad zmniejszeniem liczby kategorii umiejętności sprawdzanych podczas egzaminu z geografii celem zwiększenia rzetelności ich pomiaru. *W latach 2005–2014 były trzy kategorie jednakowe dla wszystkich przedmiotów, a obecnie dla geografii jest ich dziewięć. Liczba zadań, na podstawie wykonania których są one wyliczane, waha się od 2 do 8. Opisanie tych umiejętności na podstawie wykonania większej liczby zadań dałoby pewniejszą informację o umiejętnościach zdających.*
- Proponujemy rozważyć wypracowanie wspólnej wersji krótkiej listy kategorii umiejętności, którą będziemy się posługiwać dla przedmiotów przyrodniczych lub jeszcze szerzej – na wszystkie przedmioty maturalne, co mogłoby stanowić pewien wkład do realizowanego projektu „Profil absolwenta i absolwentki” po zakończeniu etapu edukacyjnego.

Podsumowując ćwierćwiecze egzaminu maturalnego z geografii, warto dla instytucjonalnej pamięci przypomnieć nazwiska osób, które w programie Nowa Matura/Smart pełnili funkcję koordynatorów regionalnych i które formułę egzaminu maturalnego wymyśliły, opracowały wymagania egzaminacyjne, przygotowały materiały szkoleniowe dla egzaminatorów i przez pierwsze lata prowadziły szkolenia egzaminatorów. Są to: dr Dorota Makowska (Warszawa), dr Maria Krystyna Szmigiel (Kraków), Teresa Wieczorek (Łódź), Wiesław Kosakowski (Gdańsk), Elżbieta Zastrożna (Poznań), Elżbieta Jankowska (Łomża), dr hab. Marek Koter, prof. UŁ – opiekun naukowy (Łódź).

Od 1999 roku to pracownicy systemu egzaminacyjnego przez lata koordynowali prace nad rozwojem egzaminu maturalnego z geografii. W Centralnej Komisji Egzaminacyjnej koordynatorem krajowym jest Wojciech Czernikiewicz, a współpracownikami w okręgowych komisjach egzaminacyjnych: Teresa Wieczorek, członek zespołu krajowego – OKE w Łodzi, Wiesław Srokosz,

Mieczysław Sowa, członek zespołu krajowego – OKE w Krakowie, dr Dorota Makowska, Anna Mitura – OKE w Warszawie, Wiesław Kosakowski, Dorota Gruzińska, Wiesława Kowalik – OKE w Gdańsku, Elżbieta Zastrożna – OKE w Poznaniu, Józef Soja – członek zespołu krajowego – OKE w Jaworznie, dr Stanisław Morawski, Marek Pietruszka – OKE we Wrocławiu, Sławomir Wojnarowski – OKE w Łomży.

Bibliografia

- Dobosik B. (2021) *Wybrane umiejętności geograficzne uczniów w świetle wyników egzaminu maturalnego z geografii w latach 2015–2020* [w:] A. Hibszer, E. Szkurlat (red.), *Kształtowanie i ocenianie umiejętności w edukacji geograficznej – założenia teoretyczne i ich praktyczna weryfikacja*. Prace Monograficzne Komisji Edukacji Geograficznej PTG, 11: 189–206.
- Dzięcioł-Kurczoba B. (2020) *Analiza wyników egzaminu maturalnego z geografii zachętą do zmiany metod kształcenia* [w:] I. Dybska-Jakóbkiewicz, E. Szkurlat (red.), *Edukacja geograficzna – ku kształceniu poszukującemu*. Prace Monograficzne Komisji Edukacji Geograficznej PTG, 10: 61–73.
- Dzięcioł-Kurczoba B. (2015) *Przestrzenne zróżnicowanie i uwarunkowania wyników matury w Polsce w latach 2005–2008 oraz 2010–2014*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Dzięcioł-Kurczoba B., Chrzastowska-Wachtel A. (2021) *Zmiany wyników egzaminu maturalnego z geografii w latach 2015–2020 i ich przyczyny* [w:] A. Hibszer, E. Szkurlat (red.), *Kształtowanie i ocenianie umiejętności w edukacji geograficznej – założenia teoretyczne i ich praktyczna weryfikacja*. Prace Monograficzne Komisji Edukacji Geograficznej PTG, 11: 223–239.
- Groenwald M. (2014) *Diagnozowanie – między etyką bliskiego a dalekiego zasięgu*. „Ruch Pedagogiczny” 2014, nr 2, Warszawa.
- Matura z geografii w latach 2015–2020*, Sprawozdanie Komisji Edukacji Geograficznej Polskiego Towarzystwa Geograficznego (przekazane do CKE w 2021 r.).
- Niemierko B. (2013) *Diagnostyka edukacyjna duża i mała* [w:] B. Niemierko, M.K. zmigiel (red.), *Polska edukacja w świetle diagnoz prowadzonych z różnych perspektyw badawczych*, PTDE: Gniezno.
- Szkurlat E., Adamczewska M., Dzięcioł-Kurczoba B. (2022) *Postrzeganie edukacji geograficznej i jej społecznej roli w Polsce*, „Czasopismo Geograficzne”, 93(4): 665–701; <https://doi.org/10.12657/czageo-93-26>.
- Szmigiel M.K. (2005) *O trudności i odpowiedzialności za komunikowanie wyników egzaminu maturalnego* [w:] *Holistyczne i analityczne metody diagnostyki edukacyjnej – perspektywy informatyczne egzaminów szkolnych*, XI KDE, Gdańsk.
- Szmigiel M.K. (2002) *Pierwsi maturzyści nowej matury 2002* [w:] *Dwa rodzaje oceniania szkolnego. Ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne a jakość pracy szkoły*, VIII KDE, Katowice 2002.
- Szmigiel M.K. (2022) *Wpływ pandemii na przebieg i organizację Olimpiady Geograficznej w latach 2020–2022* [w:] B. Niemierko, M.K. Szmigiel (red.), *Diagnozowanie kształcenia w edukacji stacjonarnej i zdalnej*, XXVIII KDE, Kraków.
- Szmigiel M.K. (2006) *Wyniki egzaminu maturalnego w liceach ogólnokształcących i profilowanych w świetle wyników egzaminu gimnazjalnego* [w:] B. Niemierko, M.K. Szmigiel (red.), *O wyższą jakość egzaminów szkolnych*, XII KDE, Lublin.

Arkusze egzaminacyjne z geografii (2005–2024):

<https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/>

<https://www.oke.krakow.pl/inf/staticpages/index.php?page=20190107152352244>

Sprawozdania z wyników:

<https://www.oke.krakow.pl/inf/staticpages/index.php?page=20160429132623442>

<https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-maturalny-w-formule-2023/wyniki-sprawozdania/>

<https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-maturalny-w-formule-2015/wyniki/>

<https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-w-starej-formule/wyniki/>

Materiały dodatkowe:

Interpretacja danych statystycznych w zadaniach egzaminacyjnych z geografii

https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/materiały_dodatkowe/geografia/Interpretacjadanych_statystycznych_w_zadaniach_egzaminacyjnych_z_geografii.pdf

<https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-maturalny-w-formule-2023/materiały-dodatkowe/geografia-materiały-dodatkowe/>

Zbiory zadań z geografii wydane w latach 1996–2008

Geografia. Arkusze egzaminacyjne. *Matura 2005.*, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków
Kop J., Kucharska M., Szkurłat E. (1996) *Geografia. Zadania i testy dla licealistów i kandydatów na studia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Łódź.

Koziół T. (2003) *Geografia. Mapy i fotografie. Zestawy zadań. Trening przed maturą*, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków.

Koziół T. (2003) *Geografia. Zbiór zadań. Geografia fizyczna z geologią, Trening przed maturą*, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków.

Koziół T. (1997), *Zagadnienia maturalne z geografii*, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków.

Koziół T., Srokosz W., Szmigel M.K. (2002) *Powtórka przed egzaminami – zbiór ćwiczeń*. Geografia, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków.

Koziół T., Srokosz W., Szmigel M.K. (2002) *Tematy maturalne. Zadania i arkusze egzaminacyjne*, Wydawnictwo Szkolne OMEGA, Kraków.

Majcherek A., Podkowska W. (2004) *Matura 2005. Geografia, zbiór zadań*, Wydawnictwo IDEA.

Owczarz M., Szewczyk I., Karcz W., Osuch W. (2005) *Geografia. Zakresy Podstawowy i rozszerzony, pytania, zadania, testy, arkusze*, WSiP. Warszawa.

Pele E., Wieczorek T. (2002) *Twoja Matura. Geografia. Testy dla maturzystów i kandydatów na wyższe uczelnie*, Piątek Trzynastego Wydawnictwo, Łódź.

Plandowska D., Siembida J., Zaniewicz Z. (2006) *Geografia. Matura 2007. Testy dla maturzysty*, OPERON, Gdynia.

Plandowska D., Siembida J., Zaniewicz Z. (2008) *Geografia. Matura 2009. Testy dla maturzysty*, OPERON Gdynia.

Skrzypczak W. (1996) *Geografia testy dla uczniów szkół średnich i kandydatów na studia*, EFEKT, Warszawa.

Stasiak J., Zaniewicz Z. (2006) *Geografia. Vademecum maturalne*, OPERON, Gdynia.

Srokosz W. (2004) *Geografia. Arkusze egzaminacyjne zakres podstawowy i rozszerzony. Jak przygotować się do egzaminu*, Nowa Era, Warszawa.

Srokosz W. (2004) *Geografia. Zadania, wskazówki, zasady oceniania. Jak przygotować się do egzaminu*, Nowa Era, Warszawa.

Srokosz W., Szmigel M.K. (2001) *Egzamin Maturalny z geografii – Nauczyciel konstruktorem zadań egzaminacyjnych*, SOP, Toruń.

Szmigel M.K. (2008) *Geografia. Poziom podstawowy i rozszerzony arkusze egzaminacyjne*, ŻAK Wydawnictwo Edukacyjne Zofii Dobkowskiej, Warszawa.

ANEKS

Tabela 11. Mapy szczegółowe – jako źródło informacji dla terminu głównego (majowego)

Nazwy map i ich zasięg terytorialny, z którymi pracowali zdający na poziomie podstawowym i rozszerzonym (różne zestawy zadań dla każdego z poziomów)			
2005	Zadania od 1 do 14 rozwiąż, korzystając z mapy Babia Góra Zawoja.	2015	Zadania od 1 do 7 rozwiąż, korzystając z barwnej mapy fragmentu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (strona I barwnego materiału źródłowego).
2006	Do rozwiązania zadań od 1 do 10 wykorzystaj załączoną barwną mapę Pienińskiego Parku Narodowego oraz własną wiedzę.	2016	Zadania od 9 do 15 rozwiąż, korzystając z barwnej mapy szczegółowej okolic Sandomierza i Tarnobrzega (strona II barwnego materiału źródłowego).
2007	Zadania od 1 do 9 wykonaj na podstawie załączonej mapy fragmentu Pobrzeża Kaszubskiego.	2017	Zadania od 3 do 6 wykonaj, korzystając z barwnej mapy szczegółowej fragmentu Gór Sowich (strona I barwnego materiału źródłowego).
2008	Zadania od 1 do 9 wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Mazurskiego Parku Krajobrazowego.	2018	Zadania od 8 do 14 wykonaj, korzystając z barwnej mapy szczegółowej fragmentu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (strona II barwnego materiału źródłowego)
2009	Zadania od 1 do 8 wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy fragmentu Gór Świętokrzyskich.	2019	Zadania od 8 do 13 wykonaj, korzystając z barwnej mapy szczegółowej okolic Jeziora Pilchowickiego w Sudetach (strona II barwnego materiału źródłowego).
2010	Zadania od 1 do 7 wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz własnej wiedzy.	2020	Zadania od 6 do 11 wykonaj, korzystając z barwnej mapy szczegółowej Suwalskiego Parku Krajobrazowego (strona II barwnego materiału źródłowego).
2011	Zadania od 1 do 8 wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy „Kaskada Soli”.	2021	Zadania od 6 do 9 wykonaj, korzystając z barwnej mapy szczegółowej fragmentu Pienin (strona II barwnego materiału źródłowego).
2012	Zadania od 1 do 8 wykonaj na podstawie barwnej mapy fragmentu Karkonoszy oraz własnej wiedzy.	2022	Zadania od 1 do 7 wykonaj na podstawie mapy szczegółowej fragmentu Wyżyny Śląskiej oraz własnej wiedzy.
2013	Zadania od 1 do 9 wykonaj na podstawie barwnej mapy fragmentu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.	2023	Zadania od 1 do 4 wykonaj z wykorzystaniem mapy szczegółowej wybrzeża Morza Bałtyckiego w okolicach Łeby.
2014	Zadania od 1 do 7 wykonaj na podstawie barwnej mapy fragmentu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.	2024	Zadania od 1 do 8 odnoszą się do obszaru przedstawionego na mapie szczegółowej fragmentu Sudetów w okolicach Wałbrzycha.

Tabela 12. Poziom wykonania zadań egzaminu maturalnego z geografii na poziomie rozszerzonym według wymagań ogólnych podstawy programowej realizowanej w liceach i technikach na podbudowie ośmioletniej szkoły podstawowej

Lp.	Formuła 2023	Numery zadań w arkuszu roku 2023	Poziom wykonania w % tylko LO	Numery zadań w arkuszu roku 2024	Poziom wykonania LO i Tech.
			2023		2024
I	Umiejętność stosowania wiedzy w praktyce	Wykorzystywana podczas rozwiązywania zadań według umiejętności II–XI			
II	Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata	2., 3., 8. 1., 8.3., 11., 13.1., 13.2., 26.2	48	14.1., 14.2., 15., 16., 21, 28., 29.1., 31.1	36
III	Analizowanie, interpretacja i przetwarzanie informacji przedstawionych na mapach wykonanych z wykorzystaniem narzędzi GIS	5.2., 23.1., 23.2	50	4.2., 12.1., 12.2	31
IV	Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz wzajemnych zależności w systemie przyroda – człowiek – gospodarka	15., 20.1., 21., 24., 25	47	3., 11.1., 23., 27., 29.2	49
V	Stawianie pytań, formułowanie i weryfikacja hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego	8.2., 22., 27	69	26.1., 26.2	40
VI	Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej	5.1., 6	70	9.	30
VII	Waloryzowanie zjawisk i procesów przyrodniczych oraz wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym	1.1., 17.1., 18., 19.1., 19.2	82	11.2	37
VIII	Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej	1.4., 1.5., 1.6., 7., 12., 14	43	17., 18., 20., 22., 24., 30	47
IX	Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym	16., 17.2	52	13., 19	46
XI	Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map ogólnogeograficznych i tematycznych	1.2., 1.3., 4., 9., 11., 20.2., 26.1	52	1.1.,1.2., 2., 4.1., 5., 6., 7., 8., 10.1., 10.2., 25., 31.2	45

Źródło: Opracowano na podstawie *Sprawozdania maturalnego CKE z geografii za lata 2023 i 2024*.

Tabela 13. Przykład zestawia wyników maturalnych według typów szkół i poziomów egzaminów

PRZEDMIOT	Średnie wyniki egzaminów pisemnych										
	PRZEDMIOTY OBOWIĄZKOWE						PRZEDMIOTY OBOWIĄZKOWE I DODATKOWE				
	Poziom egzaminu	OKE	LO	LP	LU	T	OKE	LO	LP	LU	T
MATEMATYKA	podst.	68,7%	74,9%	49,8%	26,6%	56,1%	65,9%	71,5%	47,9%	26,5%	53,6%
	rozs.	42,4%	47,6%	16,5%	-	21,3%	37,8%	42,8%	13,8%	2,0%	18,5%
FIZYKA I ASTRONOMIA	podst.	56,8%	67,4%	35,4%	-	41,3%	62,0%	64,6%	31,7%	-	45,1%
	rozs.	45,6%	52,3%	21,0%	-	27,3%	42,1%	43,7%	18,7%	-	29,8%
BIOLOGIA	podst.	43,8%	50,3%	32,2%	27,3%	32,6%	45,2%	51,6%	32,3%	27,3%	32,6%
	rozs.	39,2%	41,7%	25,2%	10,0%	26,5%	40,1%	42,6%	25,2%	10,0%	26,3%
GEOGRAFIA	podst.	54,1%	60,2%	48,6%	42,9%	50,8%	55,6%	62,0%	49,0%	43,0%	51,1%
	rozs.	42,3%	45,0%	35,4%	28,5%	37,5%	43,6%	46,3%	35,8%	29,6%	37,7%
CHEMIA	podst.	72,4%	76,6%	42,6%	44,0%	47,8%	71,3%	73,4%	42,7%	29,3%	44,2%
	rozs.	58,3%	60,2%	24,0%	-	34,2%	50,1%	51,2%	23,1%	-	26,3%

Źródło: www.oke.krakow.pl/ Wyniki egzaminów/ Informacja o wynikach egzaminu maturalnego 2006 zdających w województwach: lubelskim, małopolskim i podkarpackim.

O zakresie danych i wynikach publikowanych w 2008 roku napisano w OKE w Krakowie tak:

Przedstawione w opracowaniu wyniki zestawione według typów szkół i województw stanowić będą dodatkowy punkt odniesienia dla wyników uzyskanych w szkołach. Pragniemy zwrócić uwagę, że wszyscy dyrektorzy szkół otrzymali drogą elektroniczną równocześnie ze świadectwami maturalnymi wyniki zbiorcze (statystyki), a także wyniki poszczególnych egzaminów w plikach EXCEL, które umożliwią prowadzenie wnikliwej analizy wyników. Są one dostępne w zakładce „Materiały” serwisu OBIEG. Najszerszą informację o wyniku egzaminu otrzymuje zdający. Oprócz świadectwa każdy zdający po zalogowaniu się do systemu OBIEG może odczytać wynik punktowania odpowiedzi za każde zadanie ze wszystkich zdawanych przedmiotów. Dodatkowo może porównać swój wynik na rozkładach wyników z innymi, którzy do takiego jak on egzaminu przystąpili, sprawdzając pozycję swego wyniku – w szkole, gminie, powiecie i województwie. Zachęcamy równocześnie do zapoznania się ze sprawozdaniem dotyczącym ogólnopolskich wyników egzaminów maturalnych, początkowo w wersji elektronicznej na stronie CKE, a wkrótce informacje te w formie publikacji zostaną przekazane do wszystkich szkół.

Źródło: www.oke.krakow.pl/ Wyniki egzaminów/ Informacja o wynikach 2008 zdających w województwach: lubelskim, małopolskim i podkarpackim.

Tabela 14. Porównanie opanowania sprawdzanych wiadomości i umiejętności z geografii na podstawie procentowego uzyskania punktów w populacji zdających na poziomie rozszerzonym

Egzamin maturalny	Bardzo słabo opanowane wiadomości i umiejętności	Słabo opanowane wiadomości i umiejętności	Dobrze opanowane wiadomości i umiejętności	Bardzo dobrze opanowane wiadomości i umiejętności	Średni wynik zdających absolwentów	Liczba decyzji egzaminatora dot. oceniania zadań
PR	do 20%	21–40%	41–60%	61% i >		
2005	51	41, 46, 47, 48, 50, 52, 53, 66, 69, 70	39, 40, 43, 44, 45, 49, 54, 57, 58, 63, 71	42, 55, 56, 59, 60, 61, 64, 65, 62, 67, 68	50%	33
2006	31	29, 33, 34, 37, 41, 42, 43, 47, 49, 52, 54	30, 36, 38, 39, 45, 46, 48, 50, 51, 53	28, 32, 40, 44	44%	27
2007	13	11, 12, 15, 18, 23, 24, 28	2, 4, 6, 10, 14, 58, 21, 22, 25, 26, 30, 31, 35, 20, 21	1, 3, 6, 7, 8, 9, 16, 20, 27, 28, 29, 32, 33, 34	55%	35
2008		1, 4, 9, 22, 24, 27, 28, 31, 33, 35, 36	5, 6, 7, 11, 15, 18, 20, 21, 32	2, 3, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 26, 29, 30, 34	55%	36
2009		1, 4, 9, 22, 24, 27, 34, 33, 35, 36	5, 6, 7, 11, 15, 18, 20, 21, 28, 32	2, 3, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 26, 29, 30, 34	54%	36
2010	15b, 26, 37a	2, 10b, 11, 17a, 20, 21, 23, 24a, 25, 27, 39, 34, 35, 37b	1, 7, 8, 9, 10a, 12, 15, 15a, 17b, 51, 30a, 31b, 32a,	3, 4a, 4b, 5, 6, 14, 16a, 16b, 18, 19, 24b, 29a, 29b, 30b, 31a, 31c, 32b, 33	49%	49
2011	18, 14b	4, 7b, 12, 27a, 17, 18, 19, 20, 24, 25, 26, 36b	2, 3, 5, 7a, 10, 27b, 15, 16a, 16b, 21, 22a, 23a, 23b, 28, 29a, 29b, 31b, 32, 33, 34b, 35, 36a	1, 8, 9, 11, 14a, 22b, 27, 30a, 30b, 31a, 34a	49%	47
2012	3, 14	10, 12a, 16b, 17, 20b, 22b, 27a, 27b, 28, 29, 31b	1, 4, 6, 7, 9, 11, 12b, 13a, 13b, 15a, 18b, 21a, 21b, 22a, 24, 26, 31a, 33b	2, 5, 8, 15b, 16a, 18a, 19, 20a, 23, 25, 30, 32a, 32b, 33a, 34	52%	46
2013	17, 24, 36a	2, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 22, 23, 26, 31a, 35, 36b	3, 4, 6, 7, 11, 12, 16a, 17, 19a, 19b, 20, 21, 27a, 27b, 28a, 28b, 29, 33, 34a, 34b	1, 8a, 8b, 8c, 16b, 25, 30, 31b, 32	47%	45
2014	8, 11b, 17b	9, 10, 14b, 14c, 15, 16a, 16b, 17a, 23a, 24a, 30, 33	1, 5, 12a, 13, 18a, 18b, 19, 20b, 24b, 25, 28, 42, 33, 34	2, 3, 4, 6, 7, 11a, 12b, 14a, 20a, 21, 22, 23b, 26, 27, 29, 32	53%	44

Egzamin maturalny	Bardzo słabo opanowane wiadomości i umiejętności	Słabo opanowane wiadomości i umiejętności	Dobrze opanowane wiadomości i umiejętności	Bardzo dobrze opanowane wiadomości i umiejętności	Średni wynik zdających absolwentów	Liczba decyzji egzaminatora dot. oceniania zadań
PR	do 20%	21–40%	41–60%	61% i >		
2015	14, 10.4, 17, 20.2, 22.1, 28	3, 4, 5, 6, 8.1, 8.2, 9, 13.3, 16.1, 10.3, 11.1, 11.2, 12, 19, 22.2, 39, 32, 32, 33, 35	13.1, 13.2, 16.2, 17.1, 10.1, 10.2, 10.5, 18.2, 20.1, 49, 43, 29, 30, 34	1, 2, 7, 15, 17.2, 23, 24, 25	L 41%	48
2016	6, 8, 16, 22.1, 31, 35	1.1, 1.2, 2, 3, 4, 5, 7, 12.2, 13, 15.3, 17, 18.1, 19.1, 19.2, 20, 22.2, 24, 25, 26, 29, 33	11, 12.1, 15.1, 15.2, 18.2, 19.3, 21.1, 21.2, 23.1, 42	9, 10, 14, 23.2, 29, 68, 29, 30	L 44% / 32% T	43
2017	3.3, 8.2, 9.2, 13.1, 13.2, 15, 16, 17.1, 17.2, 25.2, 26, 27, 28.1, 34	1.2, 4, 8.1, 9.1, 10, 11, 12, 14, 18, 21, 24.1, 24.2, 25.1, 28.2, 29.1, 29.2, 31, 32, 27	1.1, 3.1, 3.2, 6, 7, 19, 20, 23, 30	2, 5, 22, 33	L 36% / 23% T	43
2018	2, 8, 12, 15, 16.1, 21.1, 22, 28, 29, 33, 34	1, 2.1, 4.2, 5, 7.1, 7.2, 9, 11, 13, 14, 18, 19.1, 19.2, 20, 21.2, 26, 27, 30, 31, 32, 35.1, 36	3, 4.1, 6.1, 6.2, 10, 17.2, 23.1, 23.2, 25, 35.2	16.2, 17, 1, 24	L 36% / 23% T	46
2019	3.1, 5, 14, 15.1, 15.3, 18, 19, 21, 23, 31, 32, 33.2	1.1, 1.2, 1.3, 2, 3.2, 4, 9, 11, 13, 16, 17.1, 17.2, 20, 22, 24.1, 24.2, 26.1, 26.2, 27, 28, 29.1, 30	6, 7, 8, 10, 12, 15.2, 25, 26.3, 29.2, 33.1		L 35% / 21% T	41
2020	2.1, 4, 10, 11.1, 11.2, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19.1, 19.2, 20, 21, 22, 25, 26, 30.2, 31, 33.2, 34.1, 34.2, 35.1	1, 2.2, 3.1, 3.2, 5.1, 5.2, 3, 7, 8, 9, 13, 23, 27.1, 28, 29, 30.1, 32, 35.2	24, 27.2, 33.1		L 26% / 13% T	45
2021	1.3, 2.2, 9, 11.1, 11.2, 15.1, 18, 19.1, 26, 28	3, 5, 6.1, 6.2, 8.1, 8.2, 10, 11.3, 12, 13.1, 13.2, 15.2, 16, 17, 22, 23, 24, 29	1.1, 1.2, 2.1, 4, 7.1, 7.2, 7.3, 19.2, 20.1, 20.2, 21, 24, 30	14, 25	L 39% / 24% T	43
2022	2, 13.3, 18, 24, 30.2	1.2, 7, 8.2, 9, 10, 11.2, 14, 15, 16.1, 16.2, 17, 22, 25, 26, 27, 29, 33	1.1, 3.1, 4, 5, 8.1, 11.1, 12, 13.1, 13.2, 20, 21, 31, 32	3.2, 6, 19, 23, 28, 30.1	L 47% / 32% T	41

Egzamin maturalny	Bardzo słabo opanowane wiadomości i umiejętności	Słabo opanowane wiadomości i umiejętności	Dobrze opanowane wiadomości i umiejętności	Bardzo dobrze opanowane wiadomości i umiejętności	Średni wynik zdających absolwentów	Liczba decyzji egzaminatora dot. oceniania zadań
PR	do 20%	21–40%	41–60%	61% i >		
2023	10	1.4, 1.5, 5.2, 8.1, 8.3, 9, 11, 17.1, 21, 23.2	1.3, 1.6, 7, 8.2, 12, 13.1, 13.2, 14, 16, 17.2, 19.1, 20.1, 20.2, 25, 26.2	1.1, 1.2, 2, 3, 4, 5.1, 6, 15, 18, 19.2, 22, 23.1, 24, 26.1, 27	L 53%	41
2024	12.2, 17, 31.2	1.2, 4.1, 4.2, 6, 9, 10.1, 11.2, 12.1, 30, 14.1, 14.2, 16, 18, 29, 22, 23, 26.1, 28, 34	5, 3, 7, 10.2, 15, 19, 25, 26.2, 27, 30, 31.1	1.1, 8, 11.1, 20, 24, 29.1	L 46% / 32% T	40

Legenda: L – średni wynik dla absolwentów liceów, T – średni wynik dla absolwentów techników

Uwaga: W latach 2005 i 2006 zachowano ciągłą punktację zadań między poziomem podstawowym a rozszerzonym ze względu na fakt, że zdający otrzymywali dwa arkusze (podstawowy i rozszerzony) i podejmowali decyzję o kontynuacji zdawania na poziomie rozszerzonym przez kolejne 120 minut lub nie.